

Het stroomstootwapen in de basispolitiezorg?

Monitor van de
inzet periode
1 februari 2019 -
1 augustus 2019

10.2.e

Oktober 2019

© Politieacademie, Apeldoorn

Inleiding

Van 1 februari 2017 tot 1 februari 2018 is een pilot met de inzet van stroomstootwapens binnen de Nederlandse basispolitiezorg uitgevoerd en vervolgens geëvalueerd.¹ De toestemming voor de beproeving van het stroomstootwapen in de basispolitiezorg liep na deze pilot door tot 1 februari 2019. Deze toestemming gold voor de basisteams Amersfoort en Zwolle, alsmede voor het team surveillancehonden (TSH) van eenheid Rotterdam. Het gebruik van het stroomstootwapen in deze tweede periode is gemonitord.²

Naar aanleiding van het evaluatieonderzoek heeft de politie na de zomer van 2018 deze pilotteams verzocht om alvast overeenkomstig de striktere geweldinstructie voor het stroomstootwapen te gaan handelen. Meer concreet ging het om de beperking van het gebruik van de schokmodus tot situaties waarin direct gevaar voor het leven van personen of voor het ontstaan van zwaar lichamelijk letsel moet worden afgewend. Daarnaast werd gewezen op de stroomduur³ en de inzet tegen personen die fysiek onder controle zijn. De monitor van het gebruik van het stroomstootwapen door deze drie pilotteams in de periode februari 2018 tot februari 2019, liet zien dat het gebruik van de schokmodus na september 2018 sterk is afgenomen en het gebruik tegen personen die al waren geboeid of zich in een gesloten ruimte bevonden, daarna niet meer plaatsvond.

In afwachting van een definitief besluit over de invoering van het stroomstootwapen in de basispolitiezorg is op 30 januari 2019 toestemming verleend om het beproeven van een stroomstootwapen, merk Taser, type X2, in de basispolitiezorg met een nieuwe periode te verlengen. Deze verlenging geldt tot aan het moment waarop het definitieve besluit is genomen, doch uiterlijk tot 1 januari 2021.

Bij deze toestemming is als voorwaarde gesteld dat bij het gebruik van het stroomstootwapen de “vernieuwde tijdelijke geweldsinstructie toepassing stroomstootwapen” (bijlage 1) in acht wordt gehouden. Daarnaast dient de Motie Ellemeet, die inhoudt dat het stroomstootwapen niet wordt ingezet binnen GGZ-instellingen, onverkort te worden uitgevoerd. Hierbij worden instellingen met een Bopz-aanmerking als een GGZ-instelling in de zin van de Motie Ellemeet aangemerkt.⁴ Verder is als voorwaarde gesteld dat de melding van het gebruik van het stroomstootwapen aan de politieacademie en de dataverzameling en -analyse door de politieacademie blijft plaatsvinden. Dit rapport, waarin verslag wordt gedaan van het gebruik van het stroomstootwapen in de eerste zes maanden van deze nieuwe periode, volgt uit deze laatste voorwaarde.

¹ Adang, O., Mali, B., & Vermeulen, K. (2018). *Het stroomstootwapen in de basispolitiezorg? Evaluatie van de pilot*. Apeldoorn: Politieacademie.

² Mali, B. (2019). *Het stroomstootwapen in de basispolitiezorg? Monitor van de inzet periode 1 februari 2018 – 1 februari 2019*. Apeldoorn: Politieacademie.

³ Niet langer dan strikt noodzakelijk: dit blijft een overweging die in elke afzonderlijke praktijksituatie zal moeten worden gemaakt. Van belang is dat langer gebruik (meer dan 3 maal 5 seconden stroom) het risico op ernstige gevolgen voor betrokkene verhoogt.

⁴ Op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet bopz) mogen onvrijwillige opnemingen alleen plaatsvinden in afdelingen en/of locaties van instellingen die zijn aangemerkt als psychiatrisch ziekenhuis, als verpleeginrichting of als zwakzinnigeninrichting door de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Verkorte uitvoering meldingsformulieren

In het najaar van 2018 ontstond het vermoeden dat er ten aanzien van de meldingsformulieren enige moeheid was ontstaan. Met name in de gevallen waarbij alleen gedreigd is met het stroomstootwapen. Hierdoor zou sprake kunnen zijn van vertekening van de cijfers met betrekking tot inzet en dreigen. Om hierin te voorzien is besloten tot een verkorte uitvoering van het oorspronkelijke meldingsformulier. Hierbij is voor ogen gehouden dat cijfermatige vergelijking van de gehandhaafde onderdelen mogelijk moest zijn. De verkorte uitvoering van de meldingsformulieren (bijlage 2) is per 1 februari 2019 ingevoerd.

Leeswijzer

Vorm en structuur van dit rapport zijn grotendeels identiek aan de monitor van de inzet over de periode 1 februari 2018 tot 1 februari 2019, ten behoeve van een makkelijke vergelijking met voorgaande bevindingen. Vanwege de verkorte uitvoering van de meldingsformulieren zal ook de beschrijving van de diverse onderdelen korter zijn. Achtereenvolgens wordt beschreven het soort gebruik, de ontwikkeling van het gebruik gedurende deze derde periode en wordt nader ingegaan op het afvuren en de stroomduur.⁵ Dit laatste aan de hand van de logdata, geregistreerd door de stroomstootwapens zelf. Vervolgens wordt de uitwerking van dit gebruik beschreven, de doelpersonen tegen wie het stroomstootwapen is ingezet, de omstandigheden waaronder dit plaatsvond en de inzet van het stroomstootwapen in relatie tot de inzetcriteria.

Na de beschrijving van het gebruik van het stroomstootwapen in deze derde periode volgt een vergelijking op hoofdlijnen met de bevindingen ten aanzien van het gebruik het jaar ervoor. Het rapport wordt afgesloten met enkele aandachtspunten en een tweetal bijlagen.

⁵ Omdat in deze derde periode niet een keer de 'stun mode' gebruikt is, is dit onderdeel komen te vervallen.

Gebruik stroomstootwapen van 1 februari tot 1 augustus 2019

Tijdens deze derde periode is van de drie pilotteams informatie verkregen over in totaal 76 inzetten met het stroomstootwapen, die handelden over 68 verschillende situaties gedurende februari tot augustus 2019.⁶ In totaal hebben in deze derde periode 44 gecertificeerde agenten het stroomstootwapen een of meer keer ingezet.⁷

Soort gebruik

In deze monitor onderscheiden we acht afzonderlijke soorten gebruik van het stroomstootwapen: verbaal aankondigen, trekken, richten, ‘knetteren’, 1^e keer afvuren, 2^e keer afvuren, toedienen van extra stroomstoten na het afvuren en het toedienen van een stroomstoot direct op het lichaam met de ‘stun mode’. Op het meldingsformulier dient men bij elke gebruiksmogelijkheid aan te geven of deze wel of niet gebruikt is. Al met al zijn zodoende diverse combinaties van gebruik mogelijk. Tabel 1 geeft weer hoe vaak elk afzonderlijke mogelijkheid van het stroomstootwapen is gebruikt.

Tabel 1: Varianten gebruik stroomstootwapen over alle inzetten (N = 76). NB: per inzet kunnen dus meerdere varianten gebruikt worden

Variant	Totaal
Gebruik: verbaal aangekondigd	50
Gebruik: uit holster getrokken	71
Gebruik: gericht op persoon	73
Gebruik: arcingsfunctie gebruikt ('knetteren')	4
Gebruik: stroomstootwapen 1 ^e keer afgevuurd	29
Gebruik: stroomstootwapen 2 ^e keer afgevuurd	9
Gebruik: toedienen stroomstoten na afvuren	9
Gebruik: toedienen stroomstoot met de 'stun mode'	0

Uit deze tabel blijkt onder meer dat in deze derde periode niet een keer een stroomstoot direct op het lichaam is toegediend met de ‘stun mode’. Verder is het stroomstootwapen 29 keer afgevuurd, waarvan in negen gevallen ook nog een tweede keer. Of daaraan voorafgaand in alle gevallen ook bedreigd is of hoe vaak daarbij ook nog stroomstoten zijn toegediend met de ‘arc-knop’ is hieruit echter niet op te maken. Om zicht te krijgen op deze combinaties van gebruiksmogelijkheden is tabel 2 opgesteld. Ten behoeve van het overzicht onderscheiden we hierbij meerdere soorten (gecombineerd) gebruik van het stroomstootwapen: dreigen (verbaal aankondigen, trekken, richten en/of ‘knetteren’), een of twee keer afvuren, zonder en met toediening van extra stroomstoten met de arc-knop. Tevens maken we hierbij onderscheid tussen de basisteams en het team surveillancedhonden.⁸

Tabel 2: Gecombineerde mogelijkheden gebruik stroomstootwapen naar basisteam en TSH

Gebruik	Basisteams		Hondengeleiders		Totaal	
Alleen dreigen	11	61,1%	36	62,1%	47	61,8%
Dreigen + 1x afvuren	3	16,7%	11	19,0%	14	18,4%
Dreigen + 1x afvuren + extra stroomstoot	0	-	6	10,3%	6	7,9%
Dreigen + 2x afvuren	3	16,7%	2	3,4%	5	6,6%
Dreigen + 2x afvuren + extra stroomstoot	0	-	3	5,2%	3	3,9%
Direct afvuren (zonder dreigen)	1	5,6%	0	-	1	1,3%
Totaal	18	100%	58	100%	76	100%

⁶ Vijf keer betrof dit een situatie waarin twee agenten hun stroomstootwapen gebruikten, waarbij telkens het stroomstootwapen alleen dreigend werd ingezet. Een keer betrof dit een situatie waarin vier agenten hun stroomstootwapen gebruikten (zie verder box 1).

⁷ Basisteam Amersfoort: 9 agenten, Basisteam Zwolle: 9 agenten en TSH Rotterdam: 26 agenten.

⁸ In tegenstelling tot de agenten van de basisteams worden de hondengeleiders binnen de gehele eenheid ingezet, waarbij zij vooral rijden op meldingen met een verhoogd risico op geweld.

In de meeste gevallen, zo'n 62%, is het stroomstootwapen dus *alleen* dreigend gebruikt. In slechts een geval is direct daadwerkelijk stroom ingezet, dus *zonder* dreiging vooraf. In 38% van alle inzetten is daarmee daadwerkelijke stroom ingezet tegen een persoon, waarbij in de helft van de gevallen dit beperkt bleef tot het een keer afvuren van de pijltjes. Niet een keer is het stroomstootwapen in de zogenoemde schokmodus gebruikt. In de vorige monitor bleek al een sterke afname van dit gebruik van de 'stun mode' na augustus 2018, vooruitlopend op de aangekondigde aanscherping van de inzetcriteria vanaf 30 januari dit jaar (zie bijlage 1).

Box 1: inzet stroomstootwapen door vier agenten

Deze casus begon met een melding van een vervelende man in de trein die tevens zwart rijdt. Nadat de trein op het station aankomt, wordt deze man opgewacht door twee politievrijwilligers waarvan één bewapend met het dienstvuurwapen. De man wilt niet meewerken met de politie en na enig trekken en duwen trekt hij een groot mes en begint daarmee te zwaaien. Inmiddels is ook assistentie ter plaatse gekomen van twee agenten die beschikken over het stroomstootwapen. Na herhaaldelijk waarschuwen dat de man het mes moet laten vallen is het stroomstootwapen op de man afgevuurd. Hierdoor komt de man ten val, maar voordat hij geboeid kan worden staat hij weer op en rent, zwaaiend met het mes, recht op de bewapende politievrijwilliger af. Deze trekt daarop zijn vuurwapen en richt op de benen van de man, maar ziet tijdig in een ooghoek een agent met getrokken stroomstootwapen aan komen lopen, waarop hij zijn vuurwapen weer bergt. Vervolgens rent de man de trein weer in, achtervolgt door agenten.

Inmiddels zijn nog twee agenten uit de noodhulp ter plaatse gekomen en heeft de achtervolging zich verplaatst naar het spoor. Tijdens deze achtervolging vuurt een van de agenten twee keer het stroomstootwapen af, echter zonder effect. Daarna vuurt ook een andere agent twee keer het stroomstootwapen af, eveneens zonder effect. Vanwege de lastige omstandigheden (rennend op het spoor), de afstand ten opzichte van de man en de meerdere lagen kleding die de man droeg, troffen de pijltjes niet in alle gevallen doel of vielen de pijltjes uit de kleding. De man rent vervolgens op twee agenten af die zich tactisch op het spoor hebben opgesteld en vuren bij benadering van de man, van relatief dichtbij, hun stroomstootwapen af. Ditmaal gaat de man wel neer en kan de situatie direct onder controle worden gebracht.

In deze casus werd door vier agenten zeven keer het stroomstootwapen afgevuurd, waarbij in totaal dus 35 seconden stroom werd afgegeven. Niet duidelijk is hoeveel seconden stroom de man hiervan daadwerkelijk heeft ontvangen, maar zeer waarschijnlijk niet meer dan twee of drie keer vijf seconden. Naderhand is de man nagekeken door een GGD-arts. Deze heeft de man beoordeeld, waaruit bleek dat de man nagenoeg geen letsel had, anders dan drie kleine penetratiewondjes van pijltjes in zijn torso. Verdere behandeling van een arts was derhalve niet nodig.

Ontwikkeling van het gebruik

In vervolg op tabel 2 is hieronder de ontwikkeling van het gebruik van het stroomstootwapen gedurende deze derde periode in beeld gebracht. Hierbij wordt het gebruik uitgesplitst naar de maand waarin dit plaatsvond, waarbij we twee soorten van gebruik onderscheiden: alleen dreigen en (ook) afvuren (één of twee keer en al dan niet gevolgd door het toedienen van een of meerdere extra stroomstoten met de arc-knop). Het resultaat staat in tabel 3.

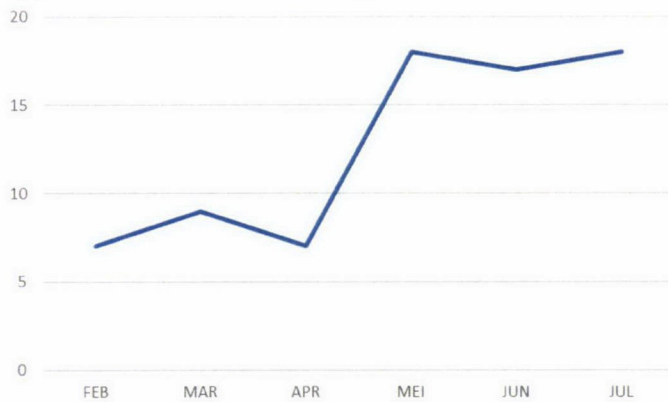
Tabel 3: Alleen dreigen versus afvuren naar maand

Maand	Alleen dreigen		Afvuren	
	Aantal	%	Aantal	%
Februari 2018	6	85,7	1	14,3
Maart 2018	6	66,7	3	33,3
April 2018	4	57,1	3	42,9
Mei 2018	10	55,6	8	44,4
Juni 2018	11	64,7	6	35,3
Juli 2018	10	55,6	8	44,4
Totaal	47	61,8	29	38,2

De verhouding alleen dreigen - afvuren per maand is min of meer gelijk.⁹ Het merendeel van de inzetten vond plaats in de laatste drie maanden van deze derde periode.

⁹ Grofweg 6:4, ondanks de relatief kleine aantallen waarop deze percentages berekend zijn.

Figuur 1: Inzet stroomstootwapen naar maand

Afvuren

In 29 verschillende situaties zijn de pijltjes van het stroomstootwapen 38 keer afgevuurd, waarvan in een geval zonder dreiging vooraf.¹⁰ Na het afvuren van de pijltjes is negen keer een of meerdere extra stroomstoten toegediend (gemiddeld 1,9 extra stroomstoten).¹¹ Het kwam niet voor dat na de tweede keer afvuren van de pijltjes, waarbij slechts één pijltje het lichaam van de doelpersoon raakte, de stun mode werd gebruikt om de stroomkring rond te maken.¹²

Het stroomstootwapen in deze derde periode is een *tweeschots* stroomstootwapen. Het is dus mogelijk een tweede keer pijltjes af te vuren, wanneer bij de eerste keer afvuren de pijltjes doel of uitwerking missen. In zeven situaties, een kwart van de situaties waarbij de pijltjes werden afgevuurd, werd het stroomstootwapen nog een tweede keer afgevuurd. Een van deze situaties betrof de situatie waarin vier agenten hun stroomstootwapen gebruikten, waarbij drie van hen het stroomstootwapen twee keer afvuurden. In twee andere situaties mislukte de eerste keer afvuren omdat een van de pijltjes doel miste of afketste.¹³

In onderstaand schema worden alle inzetten waarbij het stroomstootwapen is afgevuurd nader uiteengezet voor wat betreft het wel of niet toedienen van extra stroom na het eerste schot, het wel of niet afvuren van een tweede schot en het wel of niet toedienen van extra stroom na het tweede schot. In alle gevallen waarbij het stroomstootwapen is afgevuurd heeft deze technisch naar behoren gefunctioneerd.

Figuur 2: Schema inzetvolgorde na afvuren (N = 29)

1 ^e keer afvuren?	Extra stroomstoot?	2 ^e keer afvuren?	Extra stroomstoot?
Ja: 29 keer	Ja: 6 keer		
		Nee: 6 keer	
	Nee: 23 keer	Ja: 9 keer	Ja: 3 keer

¹⁰ Dit betrof de casus waarbij door vier agenten het stroomstootwapen werd ingezet (zie box 1). Een van hen vuurde tijdens de achtervolging op het spoor twee keer het stroomstootwapen af zonder voorafgaand dreigen.

¹¹ Acht keer betrof het een doelpersoon die onder invloed was van alcohol en/of drugs, of zich in een psychisch labiele toestand bevond.

¹² Omdat het effect daarvan ook een tijdelijke verlamming is, wordt dergelijk gebruik geschaard onder de schietmodus.

¹³ Een pijltje ketste af op de werkkleding van de doelpersoon.

Als de doelpersoon bij het eerste schot werd geraakt, was dit meestal aan de voorkant. Het eerste pijltje raakte hierbij 14 keer de borst, drie keer de bovenarm en twee keer onder de gordel. Het tweede pijltje raakte het lichaam lager: acht keer onder de gordel waarvan een keer in de kruisstreek. Negen keer werd de verdachte bij het eerste schot aan de achterkant van het lichaam geraakt. Het eerste pijltje raakte hierbij zes keer de rug en drie keer de bovenarm. Het tweede pijltje raakte de persoon hierbij vier keer de rug en een keer onder de gordel, maar was ook in drie gevallen mis en ketste een keer af. Een keer is niet aangegeven op het meldingsformulier waar het eerste schot de doelpersoon raakte.

Bij het tweede schot werd de doelpersoon twee keer in de borst en een keer in de bovenarm geraakt, waarbij de tweede pijl lager het lichaam, onder de gordel, raakte. Vijf keer werd de doelpersoon aan de achterkant van het lichaam geraakt; vier keer in de rug en een keer in de bovenarm. Een keer is niet aangegeven op het meldingsformulier waar het tweede schot de doelpersoon raakte.

In de negen gevallen waarbij het stroomstootwapen een tweede keer werd afgevuurd was de uitwerking in één situatie opnieuw niet naar verwachting. Dit betrof de situatie waarbij door vier agenten het stroomstootwapen werd ingezet. Door drie agenten werd in deze situatie een tweede keer het stroomstootwapen afgevuurd. Ondanks dat de doelpersoon hierbij ook geraakt werd, kon deze pas na het zevende schot overmeesterd worden. Vermoedelijk bereikte de stroom hem niet door de meerdere lagen kleding die hij droeg (zie ook box 1).

Stroomduur

Van de 29 inzetten waarbij daadwerkelijk stroom is afgegeven aan een doelpersoon is aan de hand van de logdata nagegaan hoeveel seconden in totaal door het stroomstootwapen is afgegeven. Dit betreft de som van een of twee keer afvuren plus de eventueel kort daarna toegediende stroomstoten.¹⁴ In totaal is met deze inzetten 225 seconden stroom afgegeven.

Het is goed te bedenken dat de stroomduur in de logdata het aantal seconden registreert dat het wapen stroom heeft afgegeven. Dat is niet per se gelijk aan de totale duur dat de getroffen persoon ook daadwerkelijk stroom heeft ontvangen. Die duur zal minder zijn als pijltjes de doelpersoon niet (goed) treffen of wanneer om een andere reden de afgegeven stroom niet het lichaam van de doelpersoon bereikt. Bijvoorbeeld doordat de doelpersoon dikke of meerdere lagen kleding draagt, of doordat een of beide stroomdraadjes breken.

De stroomduur van deze 29 inzetten is zoals weergegeven in figuur 3 rechtsscheef verdeeld met een gemiddelde van 7,8 seconden per inzet (mediaan is 6 seconden). Bij twee inzetten bedraagt de totale stroomduur meer dan de 15 seconden, te weten 22 en 17 seconden, die algemeen als veilig worden beschouwd.¹⁵ Het gaat daarbij dus niet om één doorgaande stroomstoot van meer

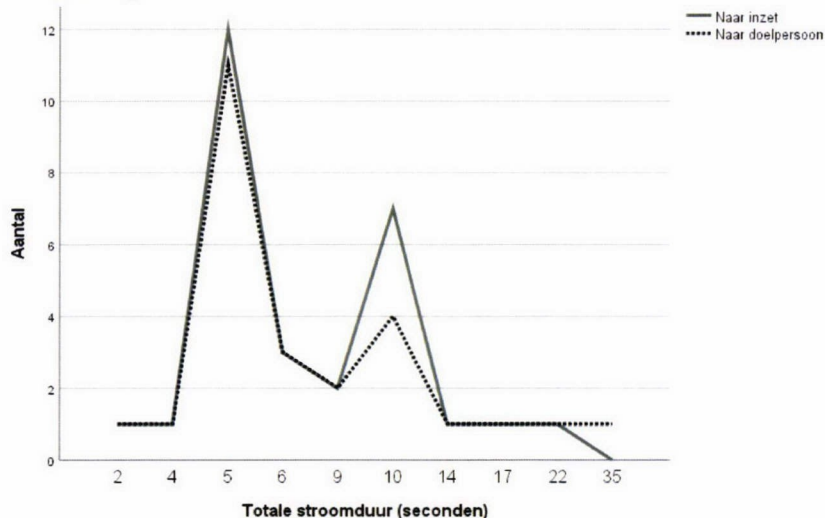
¹⁴ In een geval werd door meerdere agenten stroom ingezet op één doelpersoon; de casus waarbij door vier agenten in totaal zeven keer het stroomstootwapen werd afgevuurd op één doelpersoon. De totale stroomduur van deze gezamenlijke inzet bedroeg 35 seconden.

¹⁵ De inzet met een totale stroomduur van 22 seconden betrof een man met geestelijke gezondheidsproblemen die naakt in achtertuinen rondrende. Na aankomst van de politie was deze man zijn eigen flatwoning ingegaan. De voordeur stond open en de hele woning lag overhoop. De man vertoonde agressief gedrag. Bij het benaderen van de man rende deze naar het balkon. Nadat hij naar het balkon van de buren was geklommen, maakte de man aanstalten om over de reling te springen. Om dit te voorkomen is het stroomstootwapen afgevuurd. Omdat de agent alleen was kon de man niet direct overmeesterd worden, waardoor een tweede schot en het extra toedienen van stroom nodig was. Deze inzet speelde zich af binnen een halve minuut. Aangezien de man de pijltjes uit zijn lichaam trok, heeft hij vermoedelijk niet alle 22 seconden daadwerkelijk stroom ontvangen. Ook de inzet met een totale stroomduur van 17 seconden was gericht tegen een man met geestelijke gezondheidsproblemen. Deze inzet vond plaats op een containerschip. De kapitein gaf aan dat de man met messen had bedreigd en mogelijk in een

dan 15 seconden, maar om de optelsom van een aantal stroomstoten kort na elkaar: het afvuren van een cartridge (een trigger van 5 seconden), mogelijk gevolgd door afvuren van de tweede cartridge (nogmaals een trigger van 5 seconden), gevolgd door extra stroom via de pijltjes met behulp van de arc-knop (begrenst in cycli van 5 seconden).

Aangezien in een situatie de inzet van vier agenten gericht was op één doelpersoon, waren de 29 inzetten uiteindelijk gericht op 26 doelpersonen. Naar doelpersoon is de stroomduur dan gemiddeld 8,7 seconden, waarbij aan drie doelpersonen de totale stroomduur meer dan 15 seconden bedraagt. Naast de twee eerder vermelde inzetten met een totale stroomduur van 22 en 17 seconden, ook de 35 seconden ten gevolge van de gezamenlijk inzet van vier agenten. De verdeling naar doelpersoon wordt eveneens in figuur 3 weergegeven.

Figuur 3: Verdeling stroomduur van 29 inzetten waarbij daadwerkelijk stroom is afgegeven aan 26 doelpersonen

De stroomduur na het afschieten van de pijltjes is standaard 5 seconden, maar het toedienen van stroom met behulp van de arc-knop is niet standaard begrensd. De stroom blijft dus lopen zolang de arc-knop wordt ingedrukt, hetgeen tot wel 22 seconden kan duren (zoals getest in de pilot). De scherpere regels voor de inzet van het stroomstootwapen vanaf augustus 2018, resulterend in de “vernieuwde tijdelijke geweldsinstructie toepassing stroomstootwapen” op 30 januari van dit jaar (bijlage 1), betreft ook de beperking van de stroomduur. Om de stroomtoediening via de arc-knop beter te kunnen doseren zijn recent, in de periode februari tot maart 2019, alle in gebruik zijnde stroomstootwapens binnen de basispolitiezorg technisch gereguleerd door aanpassingen van de software. Toedienen van stroom met behulp van de arc-knop verloopt hiermee in cycli van vijf seconden, waarbij na elke cyclus een geluidssignaal volgt.

In de periode van februari tot augustus 2019 is het daarom niet een keer voorgekomen dat op deze manier één enkele stroomstoot langer dan 5 seconden duurde. Wel werd drie keer een extra stroomstoot van vijf seconden toegediend via de arc-knop. Dit betrof de hiervoor beschreven inzetten met een totale stroomduur van 22 en 17 seconden, met respectievelijk twee en één extra stroomstoot van vijf seconden. De overige stroomstoten die met behulp van de arc-knop zijn toegediend hebben een gemiddelde stroomduur van 1,7 seconden.¹⁶

psychose verkeerde. De OVD-P gaf aan dat de man ter beoordeling moest worden meegenomen naar een politiebureau. De man zat op dat moment opgesloten in de machinekamer met meerdere messen onder handbereik. De man was tijdens zijn aanhouding agressief. Naast de inzet van schild, diensthond en fysiek geweld, was het uiteindelijk ook nodig om het stroomstootwapen twee keer af te vuren met drie extra stroomstoten, alvorens de man overmeesterd kon worden.

¹⁶ Inclusief de drie stroomstoten van vijf seconden is de gemiddelde stroomduur 2,3 seconden.

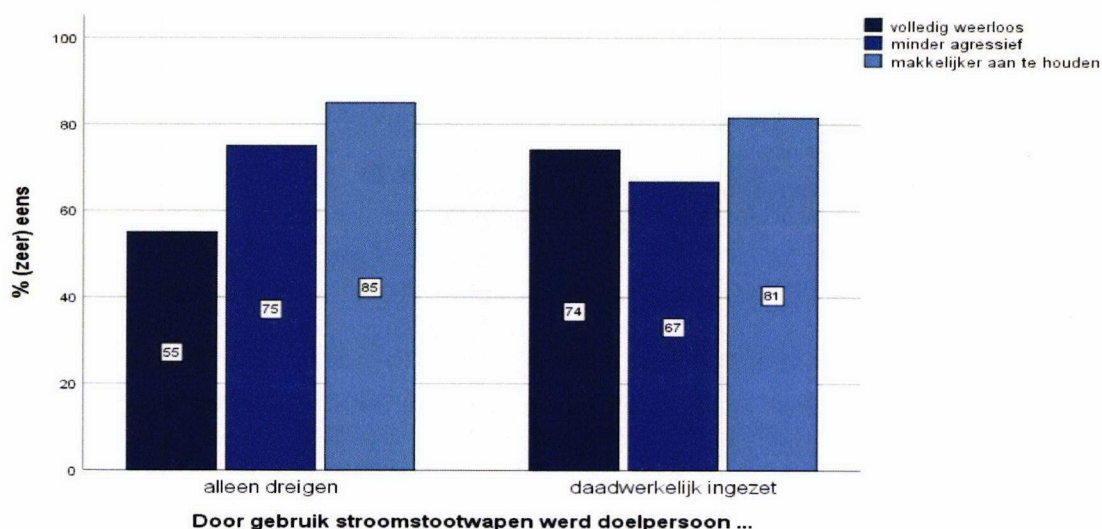
Uitwerking

Zoals uit de meldingsformulieren blijkt, bleef in zo'n 62% van de gemelde gevallen de inzet beperkt tot dreigen met het stroomstootwapen en kon de doelpersoon worden aangehouden. In alle gevallen waarbij het stroomstootwapen is ingezet tegen verdachten kon de persoon tegen wie deze inzet was gericht direct worden aangehouden. Indien het stroomstootwapen werd gebruikt tegen een persoon met geestelijke gezondheidsproblemen en/of ter afwending van direct dreigend gevaar werd de situatie in alle gevallen onder controle gebracht.

Op de vraag wat men zou hebben gedaan indien men niet over het stroomstootwapen had beschikt, geven vrijwel alle agenten aan in dat geval met (zwaar) fysiek geweld en met gebruikmaking van andere wapens (wapenstok, pepperspray¹⁷, vuurwapen¹⁸ en/of diensthand) tot aanhouding te zijn overgegaan of de situatie onder controle gebracht. De schildprocedure wordt hierbij drie keer eveneens als optie genoemd; een keer met de opmerking dat dit dan gepaard zou zijn gegaan met zwaar fysiek geweld. In een geval werd gemeld dat zonder stroomstootwapen de situatie bevroren zou zijn in afwachting van de onderhandelaar in combinatie met de DSI. In een ander geval werd vermeld dat zonder het stroomstootwapen de doelpersoon vermoedelijk ontkomen zou zijn.

De meeste bedienaars van het stroomstootwapen zijn dan ook positief over de werking van het stroomstootwapen, zoals blijkt uit figuur 4 hieronder. De inzetten zijn hiervoor gesplitst in alleen dreigen met het stroomstootwapen en het (ook) daadwerkelijk inzetten met stroom van het stroomstootwapen (i.c. afvuren met eventueel toedienen extra stroomstoten).

Figuur 4: Percentage (zeer) eens op drie stellingen over de werking van het stroomstootwapen, uitgesplitst voor alleen gedreigd en daadwerkelijk ingezet

In 55% van de gevallen dat alleen met het stroomstootwapen gedreigd werd vond de bedienaar desondanks dat de verdachte volledig weerloos werd. In de andere gevallen vond telkens een ruime meerderheid van de bedienaren dat de verdachte door het gebruik van het stroomstootwapen volledig weerloos werd, minder agressief en/of dat de verdachte makkelijker kon worden aangehouden. Opvallend is dat minder agressie en makkelijker aanhouden sterker geldt in de gevallen waarbij alleen met het stroomstootwapen gedreigd werd.¹⁹ Mogelijk is bij

¹⁷ Vier keer werd expliciet aangegeven dat pepperspray juist niet mogelijk of gewenst zou zijn geweest, vanwege de afstand, de kleine ruimte of de aanwezigheid van kinderen in de woning.

¹⁸ Elf keer werd aangegeven dat mogelijk dan (ook) het vuurwapen ingezet zou zijn.

¹⁹ In het pilotjaar gold dit juist sterker voor de gevallen waarbij het stroomstootwapen daadwerkelijk was ingezet.

doel personen meer bekendheid ontstaan over (de werking van) het stroomstootwapen en kiest men er sneller voor mee te werken.

Van de bedienaren die alleen met het stroomstootwapen bedreigd hebben, ondervond 14% dat de verdachte niet volledig weerloos werd, terwijl van de bedienaren die het stroomstootwapen daadwerkelijk hebben ingezet 25% dit ondervond. In alle geval betrof dit laatste een inzet waarbij de doelpersoon geestelijke gezondheidsproblemen had en/of onder invloed was. Verder vindt zes procent van de bedienaren die alleen met het stroomstootwapen bedreigd hebben dat de verdachte niet minder agressief werd. Bij daadwerkelijke inzet van het stroomstootwapen is 21% van de bedienaren die mening toegedaan. Ook in dit laatste geval betrof het meestal een inzet waarbij de doelpersoon geestelijke gezondheidsproblemen had en/of onder invloed was. Tenslotte vindt zes procent van de bedienaren die alleen met het stroomstootwapen bedreigd hebben dat de verdachte niet makkelijker kon worden aangehouden, tegen 15% van de bedienaren die het stroomstootwapen daadwerkelijk hebben ingezet. En wederom betrof dit meestal een inzet waarbij de doelpersoon geestelijke gezondheidsproblemen had en/of onder invloed was. Het lijkt er dus op dat met name bij de daadwerkelijke inzet van het stroomstootwapen er ook vaker sprake is van een bepaald type doelpersoon die desondanks zich niet makkelijk gewonnen geeft.

Het door de doelpersonen opgelopen letsel ten gevolge van het treffen door de pijltjes kort na de inzet, bleef in vrijwel alle gevallen beperkt tot een of twee kleine penetratiewondjes. Een keer was er mogelijk sprake van schade aan het ellebooggewricht waarin een pijltje vastzat. Een keer was er sprake van schaafplekjes als gevolg van een val na het afvuren van het stroomstootwapen. Verder is bij enkele inzetten door doelpersonen letsel opgelopen, anders dan ten gevolge van het stroomstootwapen. Naast bijtewonden door de diensthond (twee keer), betrof dit schrammen in het gezicht, een snee in de wenkbrauw en een rookvergiftiging.²⁰

Doelpersonen

De doelpersonen tegen wie het stroomstootwapen in deze derde periode is ingezet zijn merendeels van het mannelijke geslacht. Slechts twee doelpersonen zijn van het vrouwelijke geslacht. De jongste doelpersoon was 17 jaar, de oudste 70. De gemiddelde en mediane leeftijd is 33,5 jaar. Tijdens de inzet met het stroomstootwapen was de helft volgens de bedienaren onder invloed van alcohol, drugs en/of psychisch labiel. Ruim een kwart van alle doelpersonen was voorafgaand aan het gebruik van het stroomstootwapen niet aanspreekbaar, waarbij het verschil maakte of de betreffende doelpersoon volgens de bedienaar onder invloed van alcohol, drugs en/of psychisch labiel was of niet.²¹ In 38% van de gevallen was de bedienaar bekend met de toestand waarin de doelpersoon verkeerde voordat het stroomstootwapen gebruikt werd, met name wanneer de doelpersoon in een psychisch labiele toestand verkeerde.

Van acht doelpersonen werd separaat gemeld dat het ging om een persoon met een psychiatrische aandoening of een verslaving. Veelal verkeerden zij ten tijde van de inzet in een psychose of in een anderszins (zeer) verwarde toestand. Enkele van deze doelpersonen waren bekend in het hulpverleningscircuit, drugsverslaafd en/of suïcidaal.²²

²⁰ Dit betrof een inzet tegen een doelpersoon met geestelijke gezondheidsproblemen. De man was suïcidaal en had kort daarvoor op het balkon op de 2e verdieping gestaan en bedreigd naar beneden te springen. De man was vervolgens de woning weer binnen gegaan alwaar hij in een kamer brand stichtte. In overleg met OVD-P en de brandweer werd een snelle instap in de woning gedaan vanwege de rookontwikkeling. De man werd direct 'getaserd', zodat hij uit de woning gehaald kon worden.

²¹ 40% van de doelpersonen onder invloed van alcohol, drugs en/of psychisch labiel was niet aanspreekbaar, tegen 14% van de doelpersonen die niet onder invloed en/of psychisch labiel waren ($\text{Chi}^2 = 6,461$; $p = .011$).

²² Zo moest een man met een 'psychisch verleden' die zijn woning compleet vernield had en dreigde met een hamer aangehouden worden in verband met belediging en opruiing, zocht een dronken psychotische bewoner van een jongeren opvanghuis de confrontatie met de politie, moest een 'zeer onberekenbare en agressieve arrestant' afkomstig uit een psychiatrische inrichting verplaatst worden naar een isoleercel, moest een suïcidale man die in